

ניצה ברנע, מפקחת-מרכזת על הוראת הכימיה, משרד החינוך והתרבות.

אנחנו בעיצומה של שנת תשס"ו, לאחר סיום המחצית הראשונה ומתחילים להיערך לבחינות הבגרות. להלן תזכורת לגבי השינויים שיתרחשו השנה: שאלת המאמר בשאלון ל-3 יח"ל עדיין איננה חובה, אולם מספר שאלות הבחירה פחת באחת, כך שראוי לשקול לבחור את שאלת המאמר כשאלת בחירה. אשר לשאלת המיומנויות ב-2 יח"ל השלמה לנבחני המעבדה בכתב, תהיה השנה רק שאלה אחת עם אפשרויות בחירה (ולא שתי שאלות כפי שהיה בשנה שעברה), כדי לחסוך את זמן קריאת האירוע.

כידוע לכולכם, וכפי שכבר התפרסם בחוזרי מפמ"ר ומנכ"ל, החל מהשנה יחדת המעבדה מחייבת את תלמידי כיתה י'. כשיגיעו לי"ב הם יצטרכו להיבחן בהיקף של 1/2 יח"ל במעבדה או של יח"ל שלמה. שינוי זה מחייב כמובן היערכות רצינית. כבר בשנת הלימודים הבאה, כשהיוו ב"א, צריך יהיה להתחיל ביישום, מכיוון שהלימודים של יח"ל אחת אורכים שנתיים. לקראת השנה הבאה בהתארגנות בכיתות י"א יש לדאוג שיהיו מספיק שעות למעבדה, אם הקבוצה מונה יותר מ-25 תלמידים ויש צורך לחלק את הכיתה לשעות המעבדה.

אני משתדלת להיפגש עם המורים הן בהשתלמויות והן בביקורים בבתי הספר בארץ, ואני רואה את המאמץ האדיר שכולכם עושים מתוך אמונה והכרה בנחיצות השינוי הזה. לא בכל מקום הנהלות בתי הספר מסייעות בתחום המבנה, ההצטיידות והתמיכה של לבורנט.

בכל אופן אני מעריכה מאוד את המאמצים הנעשים בכל המגזרים בערים הגדולות ובפריפריה כדי להקצות את השעות ואת התנאים להחזרת "עטרת המעבדה" לתפארתה. ברור לי שכל שינוי כזה מחייב קודם כל את המורים למאמץ רציני, הן בהשקעת שעות בהשתלמויות, הן בהיערכות לדרכי הוראה והערכה חדשות והן בדרישת התנאים המינימאליים מבית הספר.

אני מחזקת את ידיכם ומציעה את עזרתי ואת עזרת המדריכים המחוזיים והארציים. אנחנו מוכנים לבוא בעת הצורך לביקורים בבתי הספר ולשוחח כדי לתמוך בכם ולהסביר את הצרכים לבעלי התפקידים ולמקבלי ההחלטות.

בעידן שבו אנו חיים היום, כאשר השרים מתחלפים, הבחירות בפתח ועדיין לא ברור כיצד יתקצבו את בתי הספר או את משכורתינו, אין לי עדיין בשורות. אני בכל זאת רוצה לברך אתכם, לחזק את ידיכם ולומר שכולכם, מורי הכימיה, מורים מעולים ורציניים שעושים את מלאכתכם נאמנה ומשקיעים מעל ומעבר בהתחשב בתקן השעות ובמשכורת.

ברכות חמות לכולכם על עבודה רצינית ופורייה בהוראת המקצוע ועל הכנסת השינויים בתכנית הלימודים החדשה. אני מאמינה שהכרת התודה הזו מובעת גם ע"י תלמידיכם, ולמרות שאין "שכר" בהיבט הפיננסי, יש הרבה סיפוק מהתוצאות ומהתוצרים של עבודתכם הברוכה.

השנה חולקו שני פרסים למורים מצטיינים בכימיה. ד"ר יהושע סיוון קיבל את הפרס ע"ש ד"ר ורה מנדלר בכנס הארצי של מורי הכימיה, וגב' רותי שטנגר זכתה בפרס המורה המצטיין של החברה הישראלית לכימיה. ברכות לזוכים, מורים שהם באמת משכמם ומעלה ואכן ראויים לפרס.

אני יודעת כי יש בשטח עוד הרבה מורים מצוינים לכימיה שמועמדותם לא נשלחה; צריך לשלוח המלצות לוועדות הפרס כדי שנראה אותם זוכים בפרסים בשנים הבאות. אין ספק שיש הרבה יותר מורים מצוינים מאשר פרסים,

ואנחנו משתדלים להעלות על נס הצטיינות שמתבטאת בהישגים גבוהים בבחינות הבגרות, בעידוד תלמידים להשתתף בכימיאדה ועוד.

כאשר מתחילים להתדיין עם ארגון המורים ועם אנשי תקשורת, רואים שהללו מציגים את המורים באור "לא חיובי" במיוחד. אני "רואה אתכם" בכיתות, במעבדות, בשעות הקשות וגם בשעות הטובות וחושבת שאין עושים די כדי להעלות על נס את כישוריכם, את מסירותכם, את אהבת המקצוע והתלמידים ואת העבודה החשובה שאתם עושים. ניתן לומר שכל ההתפתחויות וההתקדמות שחלו במקצוע הכימיה הן בזכות המורים המסורים והנפלאים, שלמרות הקיצוצים והתנאים הקשים משמרים את המקצוע ומציעים אותו קדימה.

ישר כוח על העבודה, ואני מאמינה שיום יבוא וגם פקידי האוצר יבינו שצריך לתגמל את המורים באופן הגון ובהתאם למאמצים שהם עושים.

לגבי השינויים המתחוללים אצלנו: חובת לימודי המדעים מוצהרת באופן רשמי, אולם אינה מיושמת בכל המקומות. אני מבקשת מכם להיות ערים לכל קיצוץ בשעות או במקצוע בכלל, ליידע אותי ולהתריע כדי שנוכל להקדים רפואה למכה. חוקת הזכאות החדשה מתגבשת, אולם כנראה לא תיושם בשנה הבאה, מכיוון שכולם מחכים לתוצאות הבחירות שיקבעו מי יהיה שר החינוך הבא של מדינת ישראל.

למרות כל מה שנאמר, צריך לברך על מה שכן קורה. מספר הנבחנים בבחינות הבגרות במקצוע הכימיה נמצא בעלייה מתונה בשנים האחרונות. התלמידים שכבר נחשפו לשינוי ביחידה של מעבדת החקר בשיטות השונות, מרגישים את תרומתו העצומה ומביעים זאת במשובים ובמחקרי הערכה שנערכו במקומות השונים.

במרכזי הפיתוח השונים עובדים במלוא הקיטור לפיתוח היחידות של תכנית הלימודים החדשה, וחלקן מנוסות השנה במספר בתי ספר. בהזדמנות זו תודה למורים הנסיינים - הנחשונים שבינינו.

המשא ומתן עם הפיקוח על מגמת ביוטכנולוגיה הסתיים גם הוא באופן חיובי. 3 יח"ל יהיו אחידות לכולם. 2 יחידות נוספות יהיו בשני מסלולים. המסלול של הכימיה הרגילה שכולל מבנית חובה, 1/2 יחידה או יחידה שלמה של מעבדה חוקרת ונושאי בחירה. לימודי הביוטכנולוגיה כוללים 2 יח"ל חובה בביוכימיה. לכלל התלמידים מקצוע זה - על שתי הגרסאות שלו - נחשב 5 יח"ל כימיה. במגמת הביוטכנולוגיה התלמידים לומדים גם מערכות ביוטכנולוגיות.

במקרים שבהם יש מספר קטן של תלמידים שאינו מאפשר פתיחה של שני המסלולים, יובא הנושא להכרעת המפמ"ריות, כמו גם במקרים שתלמידים אינם ממשיכים בנושא "מערכות ביוטכנולוגיות".

השנה היה קשה לערוך השתלמויות מקצועיות מכיוון שהמשרד והארגון ניהלו מאבק בנושא האוריינות המדעית. מכיוון ששאלות בסגנון "פיזה" הן חובה אצלנו, ומתוך היכרות עם החוברות והמשימות שפותחו, אני ממליצה בפניכם לשלב את המשימות הללו בהוראה בכיתות י'. המשימות יפות, מגוונות, רלבנטיות מאוד ומעניינות את התלמידים. כמו-כן הן מסייעות לנו לפתח את המיומנויות החשובות כל כך של קריאה וניתוח טקסט, מיומנויות גרפיות, קריאה ביקורתית ויישום ידע.

בקייץ הקרוב ובשנת הלימודים הבאה יתקיימו השתלמויות במבניות החדשות. אני מזמינה את כולכם להשתתף, כל אחד לפי יכולתו, כדי שתכירו את התכנים והשיטות בהדרגה ותהיו מוכנים מבעוד מועד.

בברכה לאביב ולקייץ בריאים ומאושרים, ובהצלחה לכם ולתלמידים בבחינות שבפתח.